

Tábori kabaré – 1917

1

Mégis huncut az osztrák,
A szájába vesz, oszt rág.

2

KONFERANSZIÉ

Pardon-pardon, hát itt vagyok.
A ma estéhez jó szórakozást
Kívánok a tisztelt nagyérdeműnek.
Áldja mindenki jó sorát, hiszen
Csuda fagyban is jó melegben ülhet.
Hirdetéseink: Horváth hadnagy temetésén
Nyolcvanan vettek részt, köszönjük,
Álló hétig minden napon
Érte imádkozunk a vacsora után.
A honvédtáborban a heti hullás
Kilenc, Isten nyugtassa őket.
A jégpályához újabb harminc
Hordó vizet kell venni, mert a múltkori
Szállítmánynál magas volt a fagyás,
Körletenként egy szivar lesz az ára.
Lapot kapott Huszár, Nádas, Kelemen
Főhadnagyk, Kelemen tisztese,
A nevét nem tudom, Fogarasi,
Nemes, Kovács, Ország, Bíró
És Hadnagy hadnagyk (*értik, ugye?*),
Zalán hadnagyé visszajött,
Azt írták rá: a címzett ismeretlen.
A Vöröskereszttel Kesztey grófnő
Érkezett, holnap tart meghallgatást.
Mai vendégünk Ozmán, a török,
Pontosítok: a török tisztikar
Képviselőtében teszi tiszteletét
A magyar kabaréban, mert szeretne
Valami hasonlót meghonosítani
A török foglyok között is, ugye?
A török bólogat. De magyaroknak
Jó-e az, ha bólogat egy török?

Igen, főhadnagy úr, megyek-jövök,
Addig a drága tizedes zokog
Picit az országról, ami mögöttünk
Unja a békét. De melyik is ez
Az ország? Ó, mindenki ismeri!
Ott díszlik egy szép, koronás pecsét
Alatt a neve, ott díszlik az összes
Halálózási karton tetején,
Műsor után is megtekinthető
A tisztikörletben, az irodán.
És mert nincs más (mért is lenne),
Akkor kezdődhet a műsor.

3

TIZEDES 1

Hírt adok egy honvédő háborúról...

KONFERANSZIÉ

Ne hozz nehéz helyzetbe, kisfiam.
Nem is te jössz. Na sipirc vissza.

TIZEDES 1

Csak nem értem, hogy miként védem én
A Mátrát az Amúr folyó jegén...

KONFERANSZIÉ

Főhadnagy úr, elnézést, jó napot,
Ez a fiú mindent összekevert,
Nem is ő jön, na és a rímei
Nem is rímek, senki sem ismeri.
Kérek egy halvány biztatást,
Folytassuk-e – amúgy most szütyögős
Dal jönne a mi szép derék hazánkról.

FŐHADNAGY (halványan biztat)

4

Mégis huncut a román,
Béka terem a nyomán.

5

TIZEDES 2 (*nőnek festve énekel*)

Itt, hol konok burjátok állnak
Fálnak támasztva, mellettük állat,
Itt, hol a szél is félszegen húzza
Lábait, s nincsen alatta utca,
Itt, hol medve, farkas vadászik
Hosszú határban, nem jutva házig,
Itt, hol az Isten is mogorva dunyha
Mögül tekint le, s amit lát, unja,
Itt, hol orosz és török és osztrák,
Van egy körbezárt, korcs Magyarország.

Hú, Magyarország, hajj, Magyarország,
Apró katonák keletre hordtak,
Amit tudhattak, megtudták rólad,
És mégse tudnak
Nálad-nálad,
Nálad-tenálad
Kirakni jobbat.

Itt, hol megél a púpos, a sánta,
Megél a tegnap a holnap kárára,
A jelen erős fiai hullnak,
Sormintájaként egy háborúnak,
Hejj Magyarország, jajj, Magyarország,
Nem haragudhat úgy az orosz rád,
Ahogy haragszunk mi itt nyolcszázán
A te képeddé összezártan.

Hú, Magyarország, hajj, Magyarország,
Apró katonák keletre hordtak,
Amit tudhattak, megtudták rólad,
És mégse tudnak
Nálad-nálad,
Nálad-tenálad
Kirakni jobbat.

Mégis huncut az örmény,
Isten rúgja nyakörvén!

6

KONFERANSZIE

Milyen jó is lehet, hát ugye otthon...

HANGOK HÁTULRÓL

Nem tudjuk! És nem érdekel!

KONFERANSZIE

Van egy újoncunk, mondja el!

ÚJONC

Otthon, kérem szépen, a bérlet ára
A lélektani küszöböt lehányta,
Úgy hányta le, mint egy orosz fejét.

KONFERANSZIE

Jól van, jól van, elég. Ez a fiú
Nem tudja még, hogy mi a háború,
Jön ezekkel az otthoni bajokkal...

ÚJONC

Tisza István meg hazudott, az ótvar.

KONFERANSZIE

Folytasd, fiam, de finomabb modorban.

ÚJONC

Hát kérem, az árukereskedés
A megszokott mederben folyik, és
Talán inkább az elképzelhetőnél.
A gazdaság s a gazdasági gondok
Tovább duetteznek, de jobbat mondok:
Egész Pestet ma az kavarja föl,
Hogy hol kapható ghánai fókabőr.

MÁS

*Mert az sikkes, mert az finom,
És jól mutat a partikon,
Bárhogy feszítjük, nem kopik,
Bárhogy koptatjuk, nem feszül.*

HANGOK HÁTULRÓL

Jaj, ez kit érdekel? Mit tudnak *rólunk?*

ÚJONC

Bájossy Puncsi pacsirtahangja
A frontkuplékat jó érzéssel adja,
Az emberek zokognak, és igen:
A közönség gondol ránk, kedvesen.

HANGOK HÁTULRÓL

Puncsit várjuk előadás után,
Nem selyemágyon, de kukoricán!

ÚJONC

Az operabálon Bájossy Puncsi
Az indiai alkirály oldalán
Úgy feszített, mint egy smaragdvirág.

HANGOK HÁTULRÓL

Majd megismeri a magyar bakát!

MÁS

Amíg magunk után merjük a szart,
Csillog-villog a pesti Duna-part!

7

Mégis huncut a muzulmán,
Ameddig él, géppel gyúrnám.

8

KONFERANSZIÉ

Küldjetelek hát magyar újságokat,
Mert: olvasunk, még ha nem is sokat,
Újság nélkül bizonytalanodunk:
Ha elalszunk, van-e még otthonunk.

TIZEDES

Hahó, hahó, ébresztő, jó uram!

KONFERANSZIÉ

Igen, mindez most olyan arctalan,
Mert nem kapunk újságokat hazulról,
Azt érezzük, hogy letértünk az útról,
Mert az utat magát kell védeni.

9

Mégis huncut a szlovák,
Vésném rá a mosolyát!

10

KONFERANSZIÉ

Mit kérhetnénk állami ünnepen
Szent Istvántól, aki nekünk királyunk?
Nézz le, te szent, látod, hogy térden állunk,
Így üzenünk a magas ég felé.
Királyunk, legyen jó neked fölül,
Mi elvagyunk alul intelmeiddel,
És bizony Isten nem unatkozunk!

Követjük a világpolitikát,
Tudjuk, hogy cárnak lenni mégse jó,
Pétervár vizén lődöz egy hajó,
Jönnek a mindenféle emberek a náluk
Is több eszmével, azt nem mondanánk,
Hogy kézenfogva, de jönnek, igen,
És eszméik olykor összekoccannak
A hatalom felé, a forgalomban.

István, azt mondtad, nem árt, ha megértünk
Ennyi meg ennyi népet, de talán
Elmondhatnád nekünk, hogy miből éljünk,
Mivel sózzunk, fűtsünk, sírt mivel ássunk,
Ha nem teszi meg a szívdobbanásunk –

Tudjuk, ma nem vagy itt, megértjük, Pesten
Kell megjelenned az István-napon,
Egész nap hurcolnak és tesznek-vesznek,
Nyilván szédülsz a saját lábadon,
Ahogy jobboldal senkik hadonásznak,

De most azt kérjük, hogy képviselj minket,
Rázd fel az otthon ragadt véreinket,
Mondd el nekik, igen, hogy van az állam –
Szép, de van az államon túl egy ország,
Négyzetméterben mérhető világ,
Deszkakerítésű, apróbetűs,
Tájékozott a szív dolgaiban,
Idegenek beháborúja által
Sodort, messzi, magyar nyelvű kis ország,
Ahol te még létezel mint közös lény,
Akihez szólni jó, ha szólni kell,

Tehát szólunk: beszélj Moszkvával szépen,
Hadd osztozzunk a Moszkva sikerében,
Puhítsd meg az orosz örök szívét,
Legyen fölöttük bársonyos az ég,
Legyen új államuk olyan kegyelmes,
Amilyen kegyelemre minket biztatsz
A nálunk is elesettebbel szemben,

És ha nem megy, gyűjts sereget miértünk,
Fogjuk át egymás messzi ujjait
Éghajlati övek, frontok fölött,
Gyere győztes sereggel, mi segítünk
Idetalálni, csak harsogva járj.

Legyen neked könnyű az ég, király!

11

SAJÓ HONVÉD
Egyetlen háborúnk a mostani,
Amit úgy veszünk el, hogy kardcsapás
Árnyéka se lógott be Magyarország
Területe fölé.

HACSEK HONVÉD
Ó, ez komoly siker. Halljam, meséljen!

SAJÓ HONVÉD
Nem úgy van ez mostanság, mint volt régen.
Jöjjön, elmondom.

HACSEK HONVÉD
Kíváncsi vagyok.

SAJÓ HONVÉD
A magyar üstökös tovább ragyog,
És megdermednek az északi népek,
Ha délirányba néznek: a határ
Fölött lóbálja a Szent Koronát
Valami Isten a felhők mögül,
Igen, bukunk, nem is kicsit, igen,
De egy kósza puskalövés se éri
A hullámzó magyar búzamezőket.

HACSEK HONVÉD
Szeretnék erről megtudni többet.

SAJÓ HONVÉD
Nézze, itt van a front. Megmutatom.
Ezek itt az oroszok, a magyar
Arcvonal, látja, itt-ott, igen,
Lássa, amit látnia kell.

HACSEK HONVÉD
Engemet ez a téma érdekel.

SAJÓ HONVÉD
Tudja, mi volt Breszt-Litovszkban, ugye?

HACSEK HONVÉD
Hát valamit megírtak az újságok.

SAJÓ HONVÉD
Akkor elég, amit tud. Ezek itt a rácok.

HACSEK HONVÉD
Most mit mondjak. Teljesen felcsigázott.

SAJÓ HONVÉD
Nézze, háború
Van, így tudnám összefoglalni ezt.

HACSEK HONVÉD
Kezdem érteni. De menjünk bele,
Nem félek az új információktól.

SAJÓ HONVÉD
Új információk? Jaj, mire gondol?
Az egész a nyersanyagokról szól,
Látja a térképen? Itt. Meg itt. Nyersanyag.
Mi vagyunk itt.

HACSEK HONVÉD
Lelkessé tett ez a sok új adat.

SAJÓ HONVÉD
Az egész arról szó, hogy valakik
Ezt annyira ügyesen kitalálták,
És tudja, hol?

HACSEK HONVÉD
Na mondja, hol?

SAJÓ HONVÉD

Pont itt, pont egy ilyen asztalnál,
Ahol mi ülünk éppen.

HACSEK HONVÉD

Úgy érzem,
Eddig szinte semmit se tudtam. Itt
Most komoly dolgokról folyik a szó,
Jól érzem ezt? Szóljon, ha tévedek.

SAJÓ HONVÉD

Ez még semmi. Repülőgép! Az új világ.

HACSEK HONVÉD

Rettenetesen tisztellem magát.

SAJÓ HONVÉD

Nézze! Tudja azt, hogy hol gyártanak
Repülőket? Mutatom: itt, meg itt, meg itt.

HACSEK HONVÉD

És ez arra utal, hogy...

SAJÓ HONVÉD

Pontosan.

HACSEK HONVÉD

Egy senki vagyok, megadom magam.

SAJÓ HONVÉD

Látom, kezdi érteni már a dolgot.

HACSEK HONVÉD

Másodpercenként többször is csalódok.
Annyira más az új világ, a mostani.
Öt perccel ezelőtt boldog ember,
Tehetséges közvitéz, a jövő,
A két lábon jövője voltam
Egy országnak, amiért harcolok.
Most egy kiművelt és minden szitán
Átlátó gép vagyok, nem lelkesít
Semmi más, csak egy kérdés, fölteszem.
Szabad?

SAJÓ HONVÉD

Ugyan, kérdezzen, persze, bátran.

HACSEK HONVÉD

Itt a kérdés, melyre választ kerestem...

SAJÓ HONVÉD

Válaszolok, és megígérhetem,
Hogy a legjobb tudásom szerint.

HACSEK HONVÉD

Hogyha mi itt vagyunk, szerelmeink
Kit szeretnek a boldog Budapesten?

12

*Összeültünk a tábortűznél
Levelet írni Ady-nak
Küldjünk talán egy véres történet
Mi lehet Pesten a divat?*

*Mi lehet Pesten a tábortűztől
Ezer kilométerre szép
Van-e láng van-e tűz amihez az ember
Amihez tartja a tenyerét?*

Van-e brettlidizőz

*Aki jönne kifőz-
Ni a vért a kabátból?
Szeparék fenekén
Van-e lány aki fél
Mialatt táncol?*

*Van-e most mulató, kabaré valahol,
Amiben hadiballada szól?*

13

KONFERANSZIÉ

Itt ül a tábori kocsmá zugában
Tök egyedül, úgy hajnaltájában...
Hozzák be a hajnalt! Hajnal! Na úgy... *(behoznak
valamit, ami a hajnalt jelenti, narancssárga paravánt,
akármít)*
Már hihetőbb? Igen. Magába roskadt.

BAKA

Keserűség! Rossz íze van a bornak.

KONFERANSZIÉ

Ezt a bort pár órája még igencsak

Édesnek érezte, s a bor azóta
Nem változott, elárulom.

BAKA
Fogja be, mert még leszúrom.

KONFERANSZIÉ
Agresszió, igen, elfelejtettem
Említeni. Ez az ember kegyetlen.

BAKA
Ez az ember csak egy hiú bolond,
Aki magát egyedülire itta.

KONFERANSZIÉ
Kilenc körüli jókedvét kihízta.
Na de kezdjük: mi történt itt kilencig?

BAKA
Ó, hogy mi történt? Egyszerű!
Megmutatom. Gyere már, te tetű! (BAKA 2 bejön)
Úgy, ülj le oda. Mutathatom?

KONFERANSZIÉ
Erre várunk, nem is kicsit.

BAKA (BAKA 2-re mutat)
Épp itt ült egy tűzok. Nevezük ennek.

BAKA 2
Mít kötözködik? Már mind hazamentek.

BAKA
Szóval itt ült magában. Aztán sodort
Egy cigarettát, kivárom, igen...

BAKA 2
Voltak itt ma urak, nem kevesen.

BAKA
Itt ült a táborig kocsma zugában
Tök egyedül, előtte hajnaltájban...
Itt van már a hajnal. Tehát magába roskadt,
És azt mondta...

BAKA 2
Rossz íze van a bornak!

BAKA
Ezt a bort néhány órával előtte
Könnyeivel keserűvé csöpögte,
Pedig megkóstoltam, és édes ez a bor,
Kóstoljuk meg megint. Hű, ez nagyon...

BAKA 2
Fogja be, mert mindjárt pofán csapom.

BAKA
Mellé ültem. Nehezebb lett a vére,
Éreztem, hogy átfolyik a szívébe,
Átalakul lélegzetté, kilégzés,
Láttam, ahogy ömlik ki a levegő,
Szavakká alakul...

BAKA 2
Ó, a szavak!

BAKA
És ha ő mondja őket: súlyosak.
Márpedig ő mondott itt eleget.

BAKA 2
Emlegettem tán egy női nevet?

BAKA
Azt hiszem.

BAKA 2
De volt a név mögött...

BAKA
Egy nő?

BAKA 2
Volt?

BAKA
Hát nézze, ön annyira
Hitelesen volt itt boldogtalan,
Hogy...

BAKA 2
Szóval volt. Aztán ide leült.

BAKA

Nem sajnáltam magától a vigaszt.

BAKA 2

Sikerrel járt?

BAKA

Nem mondanám.

BAKA 2

Paraszt.

BAKA

Engem maga nem sérteget, világos?
Maga itt most összehúzza magát,
Mégpedig igen kicsire. Maga
Elrontotta a kedvemet. Leültem
Magához, hogy megnyugtassam, mire
Belevágott valami rémmesébe.
A képei, elismerem, megráztak,
Én sem vagyok kőből, aztán magával
Zokogtam...

BAKA 2

Maga egy rettenetes
Gyönge jellem. Magával még búsulni
Sem lehet, mert amint az ember
Kiönti a szívét, arról magának
Eszébe jut a maga még nagyobb
Baja, amit meghallgatni muszáj,
Komolyan venni kötelesség,
Aztán átveszi a szót, maga lesz
A rosszkedv legfőbb névadója,
Alig lehet követni már magát
Könnyekkel, az én bajom elfelejtve,
Megyek a magáé után... Elég volt!
Én sírtam itt előbb, világos?!

BAKA

Nem emlékszik maga az éjszakára.
Emlékeztessen?

BAKA 2

Jaj, nem akarok bőgni!

BAKA

Magának hiányzik ez a nőcske.

BAKA 2

Igen.

De tudja, mit? Fordítsuk át magára.
Összegezzük: önnek honvágya van.

BAKA

Hagyja abba.

BAKA 2

Maga bele van betegedve

Abba, hogy a maga édes hazája,
Ez a szent és itt-ott, így-úgy bevezert
Szemhéjú kis hazája elmaradt
Maga mögött, mint egy kóbor kutya.

BAKA

Most mit akar? Hogy bőgjek én is?

BAKA 2

Maga dögöljön meg. Leül az ember
Békésen csak busongani, s maga
Idedugja a pofáját, és ráemel.

BAKA

Vallja, be, meggyőző voltam, a maga nőjét...
(Hoppá, nem is a magáé! Ki tudja,
Hogy éppen ki teszi boldoggá otthon...

BAKA 2

Megölöm!

BAKA

Szóval azért ezt a látatlan nőcskét
Elég módszeresen befoglaltam
A haza-tematikába, és felkínáltam
Magának egyben ezt a két problémát.
A nő és a haza teljes egységben.
Ha egyiket szereti, ott van a másik,
Ha a másik hiányzik, nincs sehol az egyik.

14

Mégis huncut a magyar,
Minden szarba belehal.

15

Túl az emberi méltóságon,
Amely belém jórészt hazudni jár,
Fölnégyel és letagad mint egészt,
Pusztán nyersanyagként kezel, s úgy járok
Mint egy frissen vett lángvágóval
Szétkapott szobor háború után,
Mikor új nép vesz át egy régi várost,
S nincs szükség a régi hősökre már,
Amúgy sem védtek semmitől, minnek,
Ott álltak mogorván pár évtized
Békés, meleg sarában, végignézték
Az összeomlást, és egy szót se szóltak,
Mikor más nyelvű, apró gyerekek
Kezdték totyogni a szemük előtt;
Tartás és méltóság szobrai lettek,
Kerülendő kegyhely a győzteseknek,
Száras, hideg, nem kellő tömbvasak,
Csak állnak, és nem adják magukat,
És míg állnak, nem lehet elfogadni,
Hogy vége van, hogy álom volt, ezer,
Ötven vagy bármennyi véletlen év
Álma volt az egész – igen, a szobrok
A fejlődés hamis kerékkötői, mert
Figyelmeztetnek az álmovilágra;
Amíg a főtéren szobraik állnak,
Valóságot jelentenek a hősök,
És megakasztják az időt, hiszen:
Állnak karddal, vakon és győztesen,
Egy zsák krumplit sem érő méltóságon,
Melyen túl én azt mondom, kedvesem:
Legyőzhetnek – de nincsen háború,
Mert most te vagy az én országom.

16

Mégis huncut az ukrán,
Madár éljen a húsán.

17

KÖZLEGÉNY
Volt egy pompás nyaram Herkulesfürdőn...

TIZEDES
Nyarad, neked?

ZÁSZLÓS

Pompás?

TIZEDES

Herkulesfürdőn?

KÖZLEGÉNY

Csodás kis hely, fürödni is lejártunk,
És a kies Kárpátokra verődött
Minden alkony előtt a kacagásunk.

TIZEDES

Kacagás?

ZÁSZLÓS

Te hazudsz.

TIZEDES

A Kárpátokra?

ZÁSZLÓS

Elképesztő.

TIZEDES

Még hogy fürödni.

KÖZLEGÉNY

A hotel mellett állomást találtunk.

ZÁSZLÓS

Hotel? Na persze.

TIZEDES

Állomást. Haha.

ZÁSZLÓS

Találtatok, mi?

TIZEDES

Jár a szád, katona.

KÖZLEGÉNY

Épp egy vonat érkezett be oda.

ZÁSZLÓS

Mi más.

TIZEDES

Oda. Na persze.

ZÁSZLÓS

És pont akkor.

KÖZLEGÉNY

És gondoltuk, felülünk a vonatra.

TIZEDES

Fel ám.

ZÁSZLÓS

Arra.

TIZEDES

féltem.

Hogy másra, szinte

KÖZLEGÉNY

Aztán elvitt minket az a vonat.

Hát ez volt az utolsó békeévbén.

Kedves Anyám és Nővéreim!

Hubert Ildikó

Ismeretlen kézirat
az első világháború
három esztendejéből

(1916-1919)

